

ÚTJÁRA INDULT AZ ÉLŐ MAGYARÓRA

2021 decemberében jelentkezett első alkalommal az *Élő magyaróra* Miért elemezzük „szanaszéjjel” a verseket? címmel. Ez a felütés áttételesen akár a tervezett teljes műsorfolyam témakijelölésének is tekinthető. Hiszen végeredményben minden műsor arra ad választ, hogy miért és hogyan érdemes beszélgetni a nyelvről és az irodalmi alkotásokról. Természetesen nem csupán lírai művek kerülnek terítékre, hanem drámák, novellák, egyes motívumok, művészeti jelenségek, nyelvi kérdések, az irodalom- és nyelvtanoktatás alternatív irányai is.

Az első adás vendégei a költő, az irodalmár és a magyartanár. Így alkotói, befogadói és pedagógiai nézőpontok metszetében tehető fel a kérdés, hogy szükséges-e „szanaszéjjel elemezni a verseket”. Mindhárom megszólaló munkaeszköze – még inkább szenvedélye – a nyelv. Álláspontjuk eltér abban a tekintetben, hogy mennyire tágak az értelmezés lehetőségei: míg az irodalmár az interpretáció nagyobb szabadsága mellett érvel, az alkotó szerint igenis fontos, hogy „mire gondolt a költő”.

Az első adás témája az egyénre, az egyes befogadóra reflektál, a második műsor pedig közösségi problémát vet fel: a hungaropesszimizmus jelenségét. Mi az oka annak, hogy a magyar irodalmi kánon túlnyomórészt a nemzeti és egyéni tragédiákat feldolgozó alkotásokra épül? Mi a sorsunk, van-e végzetünk? Valóban borúlátóbb-e más nemzeteknél a magyar? Mivel a témát nem csupán klasszikus irodalmunk dolgozza fel, hanem rendre megjelenik az online felületeken és az informális beszélgetésekben is, nem csupán az aktív irodalomfogyasztók érdeklődésére tarthat számot. A nyelvész-antropológus, irodalmár és magyartanár vendégek nem éteri filozófiai elméletek mentén fejtik ki gondolataikat, hanem a kézzelfogható valóság szintjén. És hogyan használhatja fel az elhangzottakat a tanítási órán a tanár? Ha a tanulókat bevonjuk ebbe a diskurzusba, a reformkor hazafias költészetének vagy Ady magyar-ságverseinek is új dimenziói nyílnak meg.

A digitális teret átható és meghatározó hibás érvelés, a manipuláció, a konteó kétségkívül időszerű téma. A korpusz egészen friss, élő – bár reményeink szerint egyre kevésbé aktuális. A harmadik adás a koronavírus elleni oltással kapcsolatos online kommunikáció alakzatait, lélektanát, meggyőzési módszereit közelíti meg a retorika klasszikus eszköztárának segítségével.

Áprilisban a magyar nyelv hete keretében kiderül, hogyan „adható el” a 2500 éves Oidipusz az akciójeleneteken szocializálódott középiskolás korosztálynak, hogyan függ össze a modern detektívtörténettel, miként értelmezi át a drámát a színházi rendező. A pszichológus szerint az alkotás a XXI. századi ember önkeresésének, belső útjának, vívódásainak örök szimbóluma lehet.

Az *Élő magyaróra* egy-másfél havonta jelentkezik klasszikus és egészen modern irodalmi és nyelvészeti témákkal. Ha már magyaróráról van szó, minden adás állandó résztvevője „a magyartanár”. Szerepe ugyanúgy színes és változó lesz, mint a magyar-

órákon: egyszer kíváncsi kérdező, máskor a vendégekkel együtt gondolkodó, majd vitába szálló provokatőr. Előfordul, hogy a klasszikus tanárszerepbe helyezkedik, instrukciókat ad, máskor meg szokatlan performance-szal igyekszik emlékeztetessé tenni az órát. Partnerei az adott témához igazodóan olyan személyiségek, akik eltérő perspektívából értelmeznek: alkotó, rendező, nyelvész, színész, pszichológus, a későbbiekben lelkész, művészettörténész, közéleti személyiség, influencer, antropológus vagy szociológus.

Kiknek szól az *Élő magyaróra*? Minden kultúrafogyasztó, a világ jelenségei iránt érdeklődő, olvasni szerető (vagy nem annyira szerető) hallgatónak. Azoknak is, akik „kinőttek” a magyarórákból, azaz nem tanulnak már szervezett keretek között nyelvtant vagy irodalmat, de nyitottak a világra, a kulturális jelenségekre, és igényes megközelítésben kívánnak tájékozódni. Akik jó vagy kevésbé jó emlékeket őriznek az iskolai órákról: most talán az eltérő olvasatok és megközelítésmódok révén másképpen látják az alkotásokat. És természetesen a magyartanároknak és tanítványaiknak szól a műsorfolyam, hiszen az egyes adások mind terjedelmükben, mind tematikájukban illeszkednek az iskolai tananyaghoz, noha nem szoríthatók a szigorú tantervi keretekbe. Az órai feldolgozást segítik a műsorok mellett megjelenő óratervek, segédanyagok; a kapcsolódó feladatok ösztönzik a diákokat az önálló véleményalkotásra, érvelési technikájuk fejlesztésére.

A műsoroknak nincs bevett koreográfiája: esetenként 30-40 perces pódiumbeszélgetés, máskor egy nyelvi-kommunikációs jelenség illusztrálása példákkal, magyarázatokkal. Lesz 5 perces performance a verselemzési szempontok memorizálásához vagy animált vers megszakítva értelmező kérdésekkel. A műsorsorozat arculata tehát sokszínű: s ami a műsorokat összeköti, az a szerkesztők törekvése, hogy közérthetően, de a tanítási óránál tágabb kulturális keretben, a témák szakértőit megszólaltatva tárgyalja meg az anyanyelv és irodalom izgalmas kérdéseit. És ahogy az iskolai magyaróra is sok minden egyben: oktatás, tudomány, művészet, terápia, szórakozás, beszédgyakorlat, merengés vagy bűvészkedés, úgy a szerkesztők a tanítási órák százféle lehetséges arcát vázolják fel.

Az *Élő magyaróra* honlapja: <https://elomagyarora.hu/>, Youtube-csatornája: <https://www.youtube.com/channel/UCxjPEezP9CWvny4ghgWg6sA>

Terdikné Takács Szilvia

középiskolai tanár, szakértő, PhD

Petőfi Kulturális Ügynökség, Kazinczy Műhely

E-mail: Takacs.Szilvia@petofugynokseg.hu

<https://orcid.org/0000-0002-4358-7038>